

Николай Дмитриевич Неустроев

Кутгаммыт

Мин үрэх баһыгар, таас хайа быһыгар, абааһы эрэ баар буолуо дии санаабат этим. Ол гынан баран Дьяаны хайатыгар айаннаан иһэн, биирдэ улаханлык кутгаммытым. Кыһынны Ньюкуолун сағана мин икки сыарҕа табанан Дьяаны куоратыгар баран истим. Киэһэ киһи тыына бурҕачыйар тымныыта буолла. Табаларым тыынарын ортотугар, быстах былыт иһигэр олорон иһэр курдук, түн-тан түһэн, илини-арҕааны хотон быһааран билбэккэ, айаннаан истим. Үөһэ диэки көрдөхпүнэ, харанатыйбыт халаанна сытыы бағайы уоттаах сулустар дырибинээн көстөллөр. Таба тыынын туманын быһыһынан ыраах баар хайалар төбөлөрө харааран аһаллар. Тымныыта бэрт буолан, санаабар, таас хайалр төбөлөрүттэн уот кыыдамнаан бытарыйарга дылы гынар.

"Чымаада тонус балаҕана чугаһатаҕа буолуо", - диэн саныы-саныы, мин харса суох көтүтэн ис. Сотору соҕус буолан баран табаларым, мун көтүүнэн иһэн, туора бүтэйтэн иннибит курдук, харыс гына түстүлэр.

- һук? Бу тугуй! – диэбитинэн мин сыарҕабыттан ыстанан түстүм. Ол түһэн, өйдөөн көрбүтүм, арай, тонус балаҕанын таһыгар кэлэн турар эбиппин.

"Аата, ыалга кэллэбим", - диэн үөрэ снаатым. Табаларбын сэргэбэ иннинэрэн баран, ыга тонмут киһи быһыытынан, туох да эппиэтэ суох, мин балаҕан ааныгар ойон тийдим. арай, хаарбын тэбэнэ туран өйдөөн көрбүтүм – балаҕан иһигэр туох да тас-уус иһиллибэт. Үөһэ хантайан, балаҕан үрдүн көрбүтүм – оһох үөлэһинэн уот кыыма тахсара көстүбэт. "Ыалым, утуйбут буоллахтара", - диэтим да, дыиэ аанын тэлэйэ баттаабытынан, дыиэ иһигэр көтөн түстүм. Тинилэбим тыаһа тон буорга лочугуруу түстэ. "Анараа дыиэлэригэр олорор эбит буоллахтара", - ди санаан, мин, харбыалаһан, анараа дыиэ ааные булан киирдим. Киирэн баран иһиллээбитим, - биир да киһи муннун тыаһа иһиллибэт. "Бу кыайардар, көһөн барбыттар ээ, бадаҕа", - диэн испэр улаханлык кыһыйа санаатым. Ол гынан баран, тэннэһиэх баара дуо, уот оттунаары, оһох диэки хачыгырайан тийэн оһоҕу харбаан көрбүтүм – тыбыс-тымныы эбит. Кыһынны тымныы оройун сағана көспүт ыал тон оһоҕун тутан көрөр саҕа куһаҕан баар үһүө! Киһи тонмута-үлүйбүтэ ордук сытайарга дылы гынар. Оһох кэннигэр мас баар буолаарай диэн, харбыалаан көрбүтүм – тиис да анһар мас көстүбэтэ. Онтон туран, ханна эмэ мас баара буолаарай диэн, дыиэ кэтэҕириин өттүн диэки баран харбыаластым. Дыиэ иһэ хараната диэн: ытыс таһынар. Арай, доҕоор! Соҕотохто икки илибинэн таба саҕынньахтаах киһи турарын күүһа түстүм. Куйахам күүрэргэ дылы гынна, сүрэбим айахпар таҕыста. Туох да сүрдээхтик диэн куттанным. "Абааһылар диэн ити буоллаҕа", - диэн испэр саныы-саныы, мин таһырдыа сүүрэн

тағыстым. Тахсан көрбүтүм: табаларым сытан кээстэр, тыас иһиллээбит курдук чуумпу. Куттанан, дэлби тириппиппин.

Арбаа халлаан диэки өрө көрбүтүм – имим хайы-үйэ сүтэн хаалбыт. Халлаан сулустара буоллабына уоттара-күөстэрэ ордук сүрдэммит. Ханна да барар сир суох буолла. Ол икки ардыгар куттаммытым аһан барда, мин санаа булуннум.

"Бэйэ эрэ, хат киирэн, уот уматан, көрүөххэ эрэ. Туохтан мин бу курдук куттаммыппыный?" – дии санаатым да, балаҕаммар төннөн киирдим. Ол киирэн, аан аттыгар туран эрэ, испиискэбин уматан баран, өйдөөн көрбүтүм – ханас диэки биир өлбүт табаны, сүлбэккэ эрэ, ардыах маска өйөһнөрө туруоран кэбиспиттэр. Мин, ону көрөн баран, сиргэ силлэтим. Кыһыйбытым диэн туох да сүрдэннэ. Мас булан, оһоххо уот оттон баран, таһаҕаспын киллэрэн, чэй өрүһнүм. Табаларбын, тахсан, тыаҕа ыытан кэбистим. Хат киирэн, оттубут уоппар иттэ туран, табабын көрөн баран, кыһыйдым быһылаах: сүүрэн тийэн, түһнэри тэбэн түһэрдим. Өлбүт табам, түөрт атаҕа адаарыйбытынан, тон сиргэ баран лүс гына түстэ.

Чэйбин иһэн, эппин сиэн баран, орон оностон, бэрт диэн үчүгэйдик утуйан турдум.

Көр, киһи, харанаҕа сылдьан, ол курдук солуута да суохтан куттанар.